

בס"ד. חודש אלול תשע"ו – שנת הקהל

לכב' אנ"ש שי' דק"ק שע"י האיחוד האירופאי בבריסל
virtual community of sichosacademy.org-1

תזכורת לראש השנה ועשרת ימי תשובה תשע"ז

בברכת כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה ושנזכה להיות בראש השנה בבית המקדש השלישי ולשמוע את ה' שופר גדול!
לוי יצחק גרליק

Rabbigarelik@sichosonline.org

נא לתלות על המקרר וכיו"ב.
אסור לפרסם על אתרים בלי רשות העורך.

* * * *

הנסיון הראה, שכדאי שהבעה"ב והבעה"ב' סטע יקראו ביחד, כל יום השייך לו, בכדי להתכונן ליום המחרת כדבעי ולמנוע היפך שמחת החג וכו' ואדרבא לגרום לשמחת החג.

לקנות ולסדר בימים שלפני ראש השנה

1. מחזורים: עבור כל בני המשפחה.
2. שופר: עבור הבית, מבצעים וכו'.
3. בעל תוקע: לקנות בגד חדש עבור התקיעות של יום שני דר"ה.
4. יין: עבור ראש השנה, ותשעת ימי החג דסוכות.
5. דבש (עבור כל החודש תשרי).
6. תפוחים מתוקים (ללילה הראשון של החג).
7. רמון (ללילה הראשון של החג).
8. ראש איל או כבש או דג (ללילה הראשון של החג).
9. גזר (מעהרן – ללילה הראשון של החג).
10. פרי חדש (ללילה השני של החג).
11. חלות עגולות: הרבה נוהגים לעשות חלות עגולות לראש השנה.
12. "נר ארוך" הדולק לכה"פ 26 שעה (ועדיף 48 שעה) עבור אלה שאין להם גז דולק במשך החג. ולמי שישנו גז דולק וגם משרתת בבית, גם כדאי שידליקו נר זה, כי הרבה פעמים קורה שהמשרתת מכבה את הגז... הנרות צריך עבור ד' פעמים: ר"ה (ב' ימים), יום כיפור, וימים הראשונים ואחרונים של סוכות.
13. Carbon Monoxide Detector מי שיש להם גז דולק, לוודא שהאוורור בבית הוא כדבעי ושיש להם carbon monoxide detector מתוקן ומעודכן וכו'.
14. 2-3 יארצייט ליכט: עבור אלה שמדליקים "א תשובה ליכט" לשבת שובה ו"לעבעדיקע ליכט" ליום כיפור, [ואם צריכים – גם "נר נשמה"].
15. פמוטים: לוודא שישנם מספיק פמוטים עבור הדלקת הנרות של שני לילות.
16. קיטל: לוודא שלבעל יש קיטל ליום כיפור.
17. ד' מינים: לוודא שהבעל סידר את קניית הד' מינים לסוכות.
18. סיפוק צרכיהם של עניים: לתת צדקה בהרחבה עבור צרכי החג (ע"ד מעות חיטים דפסח).

מכ"ה אלול עד ראש השנה

הרבי הריי"ץ סיפר שחסידים הראשונים היו לומדים בכ"ה אלול פרשת בראשית עד "יום אחד"; כ"ו אלול – "יום שני" וכו'. (לקו"ש חט"ז ע' 488).

ש"פ נצבים – כ"ה אלול

* תהילים: אומרים כל התהילים בהשכמה כמו בכל שבת מברכים.

* אין מברכים החודש לפני מוסף.

כותב הרבי בהיום יום: אדמו"ר הזקן סיפר: בהיותי במעזריטש שמעתי ממורי ורבי הרב המגיד ממזריטש בשם מורו רבו הבעל שם טוב נשמתו עדן: החדש השביעי שהוא החדש הראשון לחדשי השנה, הקדוש ברוך הוא בעצמו מברכו בשבת מברכים שהוא השבת האחרון דחודש אלול, ובכח זה ישראל מברכים את החדשים "א פעמים בשנה, כתיב "אתם נצבים היום", דהיום קאי על ראש השנה שהוא יום הדין, וכמו שכתוב "ויהי היום" ג' ותרגם "והוה יום דינא רבא", ואתם נצבים קיימים ועומדים, והיינו שזוכים בדין, ובשבת שלפני ראש השנה שהוא שבת האחרון דחדש אלול קוראין אז פרשת אתם נצבים, דזהו ברכתו של הקב"ה, בשבת מברכים חדש השביעי שהוא המשובע והמשביע ברוב טוב לכל ישראל על כל השנה.

* **אב הרחמים:** לפני מוסף אומרים "אב הרחמים".

* **צדקתך:** במנחה אומרים "צדקתך".

* **פרקי אבות:** פרקים ה-ו (משנת כל ישראל ור' חנניא בן עקשיא רק פעם אחת).

בתפלת ערבית דמוצאי שבת

* אומרים: "אתה חוננתנו".

* אין אומרים: "ויהי נועם" ו"ואתה קדוש".

ערב ראש השנה – יום ההולדת של אדמו"ר הצמח צדק

1. שחרית

* כשהבעל הולך לביהכ"נ בבוקר, לקחת בחשבון שהסליחות הם יותר ארוכים מהרגיל, והתרת נדרים לוקח עוד לכה"פ חצי שעה.

* אחרי סליחות אין אומרים תחנון ואין תוקעים בשופר.

2. פ"נ

* לשלוח פ"נ לרבי. [אלה הנמצאים בקירוב מקום נוסעים לאוהל].

3. צדקה לצרכי החג

* להוסיף בנתינת הצדקה עבור אלה הצריכים לצרכי החג (כמו "מעות חיטים").

4. קניות והכנת המאכלים

* לוודא שקנו והכינו את כל מה שכתוב לעיל לקנות ולהכין בשבוע שלפני ראש השנה.

* הרבה נוהגים לעשות חלות עגולות לראש השנה.

* אין מבשלים את הדגים בחומץ.

* אין אוכלים אגוזים ולוזים (בר"ה).

5. הידור

* מקבלים על עצמם הידור נוסף.

6. תקיעת שופר

* לסדר איפה ומתי האשה והילדים ישמעו תקיעת שופר.

7. שעון שבת

* לוודא שהשעון-שבת הוא מתאים לב' ימי החג.

אמירת תהילים

* משעה לפני מנחה ובמשך השני ימים - לנצל כל זמן פנוי לאמירת תהילים.

תפלת המנחה

* נוסח תפלת המנחה הוא כרגיל. היות והיא התפלה האחרונה דשנה העברה עושים בה חשבון הנפש.

ערב הראשון של ראש השנה:

לפני כניסת החג

* אם ישנו צורך - להכין ולכוון את הגז עבור הבישול.

* להדליק ה"נר הארוך" (למי שאין לו גז דולק) שיספיק עבור ב' הימים ולהניחו במקום משומר.

הדלקת הנרות

* הזמן הנכון להדלקת נרות הוא 18 דקות לפני השקיעה (ראה הזמנים בלוח המקומי). אם איחרה – יכולה להדליק אחרי זה ועדיף סמוך לסעודה

ומאש דולקת

- * לפני הדלקת הנרות – נותנים צדקה יותר מהרגיל, דהיינו עבור ב' ימי החג.
- * מברכים ב' ברכות: 1. יום הזכרון 2. שהחיינו.
- * [גבר המדליק נרות יו"ט, לא יברך עכשיו שהחיינו אלא יברך בשעת הקידוש].
- * אלה שאוכלות אצל אחרים – לא לשכוח להדליק נרות יו"ט.

עישון

* אלה שמעשנים – בראש השנה נמנעים מזה.

תפלת ערבית

- * אומרים קצת תהילים לפני תפלת ערבית. אצל הרבי, הרבה פעמים, לפני תפילת ערבית ניגנו הניגון "אבינו מלכנו".
- * מתחילים משיר המעלות. תפלת העמידה היא הנוסח של ר"ה כנדפס במחזורים.
- * בתפלת העמידה מוסיפים: זכרנו לחיים, מי כמוך, המלך הקדוש, וכתוב, ובספר חיים, עושה השלום.
- [שכח זכרנו, מי כמוך, וכתוב, ובספר – אם נזכר בתוך אותה הברכה לפני שסיימה, אומר במקום שנזכר, אבל לאחר שאמר "ה'" שבחתימה - אינו חוזר.
- 1. אמר: "...וקדושים בכל יום יהללוך סלה ברוך אתה ה' המלך הקדוש" ושכח לומר "לדור ודור וכו'", אינו חוזר אלא ממשיך "אתה בחרתנו".
- 2. אמר (או מסופק אם אמר): הא-ל הקדוש ונזכר תוך כדי דיבור אומר מיד המלך הקדוש.
- 3. אמר (או מסופק אם אמר): הא-ל הקדוש ונזכר אחר תוך כדי דיבור או כבר התחיל אתה בחרתנו, חוזר לראש התפלה.
- 4. אמר: רק "הא-ל" ועדיין לא אמר "הקדוש" אפילו עבר כדי דיבור יכול לומר המלך הקדוש ואין צריך לחזור.
- 5. אם מסופק אם אמר המלך הקדוש אבל אמר את כל הנוסח מ"לדור ודור וכו' ובכך תן פחדך כו", לכאן אי"צ לחזור].
- * אחרי תפילת ערבית אומרים א' לחבירו: **לשנה טובה תכתב ותחתם**. [לנקה: לשנה טובה תכתבי ותחתמי].

קידוש וסעודה

- * אלה שאוכלות אצל אחרים – לא לשכוח להדליק נרות יו"ט. לא להתחיל את הסעודה עד אחרי שכל הנשים הדליקו את הנרות.
- * לשים את הרמון על השולחן לפני קידוש [ואם צריך – יכוון עליו כשאומר ברכת "שהחיינו" של קידוש].
- * את ה"המוציא" טובלין בדבש. שמים גם מלח על השולחן [יש אומרים שהרבי טובל את ה"המוציא" בדבש ואחרי זה לוקח פרוסה נוספת וטובלה במלח].
- * אחר אכילת ה"המוציא" כשיעור, טובלים חתיכת התפוח בדבש ומברכים בורא פרי העץ (ומכונים¹ שזה יפטור את הקינוח – dessert) ואומרים ה"יהי רצון וכו'" ואח"כ אוכלים התפוח.
- * אחרי זה אוכלים הרמון. במשך הסעודה – אוכלים הראש והמעיהן (גזר).
- * בברכת המזון מוסיפים: 1. יעלה ויבא. 2. הרחמן של יו"ט. 3. הרחמן של ר"ה.
- * שכח "יעלה ויבא" בברכת המזון:
- 1. אם עדיין לא התחיל ברכת הטוב והמטיב, אומר "ברוך... אשר נתן ימים טובים... את יום הזכרון" כנדפס בסידור.
- 2. אם אמר "ברוך" של ברכת הטוב והמטיב, **חוזר** לראש ברכת המזון.

יום הראשון של ראש השנה

- * הבריאים ביותר לא אוכלים לפני התקיעות (ולכאן זה לא כולל נשים, ובפרט שהרבה פעמים הן צריכות לחכות עד אחרי התפלה לשמוע התקיעות).
- * אחרי תפלת שחרית וקריאת התורה תוקעים בשופר.
- * בסוף תפילת מוסף – ברכת כהנים.
- * כשתוקעין עבור אשה (או עבור מיישהו שלא שמע התקיעות אבל יכול לברך), והתוקע כבר יצא ידי תקיעות, תברך האשה (או השומע).

קידוש וסעודה

- * הנוסח של הקידוש הוא: תקעו וגו'.
- * טובלים את ה"המוציא" כאתמול.
- * בברכת המזון מוסיפים: 1. יעלה ויבא. 2. הרחמן של יו"ט. 3. הרחמן של ר"ה.

¹ ראה האריכות בזה באוצר מנהגי חב"ד ו"התקשרות" ומ"ש בספר המנהגים וכו', ואכ"מ.

* שכח "יעלה ויבא" בברכת המזון:

1. אם עדיין לא התחיל ברכת הטוב והמטיב, אומר "ברוך... אשר נתן ימים טובים... את יום הזכרון".
2. אם אמר "ברוך" של ברכת הטוב והמטיב חוזר לראש ברכת המזון.

במשך היום

* הולכים לזכות יהודים ב"מבצע שופר".

* אסור להכין מיום ראשון של החג ליום השני (וצריכים לחכות עד אחרי צאת הכוכבים).

תפלת המנחה

הסדר הוא: קרבנות, אשרי ובה לציון, תפלת ראש השנה, אבינו מלכנו, לדוד ה' אורי, עלינו.

תשליך

* אחר תפלת מנחה ולפני השקיעה הולכים ל"תשליך".

לילה השני של ראש השנה

* מותר להתחיל ההכנות לסעודה אחרי צאת הכוכבים (ראה הזמנים בלוח המקומי).

* תפלת ערבית כמו אתמול.

הדלקת הנרות

* ישנן המדליקות הנרות אחרי צאת הכוכבים (ראה הזמנים בלוח המקומי). וישנן המדליקות לפני קידוש.

* שמים את הפרי חדש על השולחן לפני הדלקת הנרות (או לובשת בגד חדש), ולכוון בברכת שהחיינו גם על הפרי. אם אין פרי חדש (או לבוש חדש) מ"מ אומרים שהחיינו.

* ההדלקה היא מאש הדולקת.

* מברכים ב' הברכות כאתמול.

* אלה שאוכלות אצל אחרים – לא לשכות להדליק נרות יו"ט. לא להתחיל את הסעודה עד אחרי שכל הנשים הדליקו את הנרות.

קידוש וסעודה

* שמים את הפרי חדש לפני המקדש, וכשאומר שהחיינו בקידוש מסתכל על הפרי ומכוון גם על הפרי. אם אין פרי חדש מ"מ מברכים שהחיינו.

* מיד אחרי קידוש (לפני נטילת ידים) אוכלים הפרי חדש (ואין אומרים שהחיינו) ואם אכל כזית (וכך נוהגים) אומרים ברכה אחרונה (רק על הפרי ולא על היין). ואח"כ נוטלים ידים וממשיכים הסעודה.

* טובלים את ה"מוציא" כאתמול.

* בברכת המזון מוסיפים: 1. יעלה ויבא. 2. הרחמן של יו"ט. 3. הרחמן של ר"ה.

* שכח "יעלה ויבא" בברכת המזון:

1. אם עדיין לא התחיל ברכת הטוב והמטיב, אומר "ברוך... אשר נתן ימים טובים... את יום הזכרון".
2. אם אמר "ברוך" של ברכת הטוב והמטיב חוזר לראש ברכת המזון.

יום השני של ראש השנה

* הבריאים ביותר לא אוכלים לפני התקיעות (ולכאוף זה לא כולל נשים, ובפרט שהרבה פעמים הן צריכות לחכות עד אחרי התפלה לשמוע התקיעות).

* אחרי תפלת שחרית וקריאת התורה תוקעים בשופר.

* בסוף תפילת מוסף – ברכת כהנים.

* כשתוקעין עבור אשה (או עבור מישהו שלא שמע התקיעות), והתוקע כבר יצא ידי תקיעות, תברך האשה (או השומע).

הקידוש והסעודה

* הנוסח של הקידוש הוא: תקעו וגו'.

* טובלים את ה"מוציא" כאתמול.

* בברכת המזון מוסיפים: 1. יעלה ויבא. 2. הרחמן של יו"ט. 3. הרחמן של ר"ה.

* שכח "יעלה ויבא" בברכת המזון:

1. אם עדיין לא התחיל ברכת הטוב והמטיב, אומר "ברוך... אשר נתן ימים טובים... את יום הזכרון".

2. אם אמר "ברוך" של ברכת הטוב והמטיב **אינו חוזר** לראש ברכת המזון.

במשך היום

* הולכים לזכות יהודים ב"מבצע שופר".

מנחה

* הנוסח הוא כמו אתמול.

התוועדות:

* הרבי נוהג ליטול ידיים לפני השקיעה ולערוך התוועדות (מזכירים השמות של כל הרביים ו)מנגנים את הניגונים של כל הרביים, מאמר דא"ח ושיחות, ברכת המזון, תפלת ערבית, הבדלה וכוס של ברכה.

במכתב לפני ראש השנה תשי"א כותב הרבי: סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר: כ"ק אדמו"ר הרה"ק הנה המאמר חסידות דיום שני דר"ה ה' ממשיך באמירתו ונכנס בליל מוצאי יו"ט. והטעם - כדי להמשיך ההמשכות דארבעים ושמונה שעות דר"ה בעולם, אשר בכל הענינים יהי' נשמע (זיך הערין) ויאיר אור החסידות. ואני בהצעת, אשר גם כאו"א ינהוג כן לחבר שעות דר"ה והתחלת מוצאי ר"ה בלימוד החסידות, ובשביל אשר סללו לנו נשיאינו - יומשך גם לנו בכל ענינינו אור החסידות עד למטה מטה. המברך ומתברך בכתיבה וחתימה טובה.

מוצאי החג של ראש השנה

תפלת ערבית:

* בתפלת ערבית של מוצאי החג: לזכור לומר 1. זכרנו לחיים, 2. מי כמוך, 3. המלך הקדוש, 4. אתה חוננתנו, 5. המלך המשפט, 6. וכתוב, 7. ובספר חיים, 8. עושה השלום. [טעה או שכח משהו, ראה להלן בעשי"ת. שכח אתה חוננתנו – דינו כמו בכל השנה].
* אין אומרים ויהי נעם ו-ואתה קדוש.

האיחולים

* האיחול במוצאי ראש השנה הוא: "א גוט יאר". במשך עשרת ימי תשובה: "גמר חתימה טובה".

הבדלה:

* מבדילים כרגיל, אבל בלי בשמים ואש ואין אומרים ויתן לך.

עשרת ימי תשובה

* בין ר"ה ליום כיפור ישנם שבעה ימים רצופים, כל שבעת ימי השבוע, כנגד שבעת ימי השבוע שבכל השנה כולה, שבהם נעשה התיקון והשלימות דשבעת ימי השבוע דשנה שעברה, וההכנה לשלימות העבודה דשבעת ימי השבוע דשנה החדשה, יום ראשון כנגד יום ראשון וכו' ושבת שובה כנגד כל השבתות².

תפלות שחרית:

- * אחרי ישתבח מוסיפים "שיר המעלות".
- * בתפילות העמידה מוסיפים שבע (7) דברים: זכרנו לחיים, מי כמוך, המלך הקדוש, המלך המשפט, וכתוב, ובספר חיים, עושה השלום.
- שכח "זכרנו", או "מי כמוך", או "וכתוב", או "ובספר" – אם נזכר בתוך אותה הברכה לפני שסיימה אומר במקום שנזכר, אבל לאחר שאמר "ה" שבחתימה - אינו חוזר.
 - אמר (או מסופק אם אמר): הא-ל הקדוש ונזכר תוך כדי דיבור אומר מיד המלך הקדוש.
 - אמר (או מסופק אם אמר): הא-ל הקדוש ונזכר אחר תוך כדי דיבור או התחיל כבר אתה חונן, חוזר לראש התפלה.
 - אמר: רק "הא-ל" ועדיין לא אמר "הקדוש" אפילו עבר כדי דיבור יכול לומר המלך הקדוש ואין צריך לחזור.
 - אמר "מלך אוהב צדקה ומשפט" ונזכר תוך כדי דיבור, אומר מיד המלך המשפט.
 - אמר "מלך אוהב צדקה ומשפט" ונזכר אחר כדי דיבור, או התחיל לומר ולמלשנינים, או לגמרי שכח המלך המשפט, גומר תפלתו, וטוב שיתפלל עוד הפעם בתורת נדבה.

² ספר השיחות תשנ"ב ע' 20.

* **אבינו מלכנו:** אומרים אבינו מלכנו הארוך כל יום בשחרית ובמנחה (חוץ מערב שבת במנחה, שבת וערב יום כיפור).

צום גדלי' – ג' תשרי

הכנות להתענית

* התענית מתחיל מחר בבוקר מעלות השחר (ראה הזמנים בלוח המקומי).
* ולכן, אחרי שהולכים לישון, אפילו אם קמים באמצע הלילה, אסור לאכול. אך מי שקשה לו התענית, ויותר קל לו להתענות אם יאכל בבוקר מוקדם, צריך לעשות תנאי לפני שהולך לישון, שרוצה לקום בבוקר מוקדם לפני עלות השחר לאכול, אבל צריך לגמור האכילה והשת' לפני עלות השחר.
* נשים (או מי שקשה להן התענית) שיתקשרו לרב בעוד מועד.

תפילת שחרית

* **שיר המעלות:** אחרי ישתבח מוסיפים "שיר המעלות".
* **שמונה עשרה:** בתפלת העמידה מוסיפים כל **השבוע** הוספות של עשרת ימי תשובה, כדלעיל ב"עשרת ימי תשובה".
* **סליחות:** אומרים סליחות באמצע תפלת שחרית (אחרי "מכל עוונותיו" לפני "אבינו מלכנו").
* **אבינו מלכנו:** אומרים אבינו מלכנו הארוך. אומרים "כתבנו" כמו בעשרת ימי תשובה. [קוראים בתורה "ויחל" בלי הפטרה].

תפלת מנחה

* **מנחה:** [קוראים בתורה "ויחל" עם הפטרה], המתענים אומרים **עננו** (שכח לאומרו ונזכר אחרי שאמר "ה") (של ברוך אתה ה' שומע תפלה) ואמרו אחרי אלקי נצור לפני היהיו לרצון השני. אם עקר רגליו – אינו חוזר התפילה.
* אחרי תפלת העמידה אומרים תחנון ואבינו מלכנו הארוך.

שבת שובה - ו' תשרי - יום הסתלקות הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה – אמו של הרבי.

* יש הנוהגים להדליק, לפני כניסת השבת, "א תשובה ליכט".
* בתפילת ערבית דליל שבת, בברכת מגן אבות אומרים "המלך הקדוש".
* הרבי נוהג להתוועד ביום זה.
* במוצאי שבת אין אומרים ויהי נועם ו-ואתה קדוש.
* הבהלה – כרגיל.

יום שני – ח' תשרי – "שלש עשרה מדות":

* מי שעדיין לא הלך ל"תשליך" יכול ללכת היום.

הערה נחוצה בנוגע ליום כיפור: מעוברת ומניקה (וחולים ל"ע) שקשה להן התענית, או מי שלוקח/ת תרופות ומוכרח לקחת אותם כל יום וכמה פעמים וכו' - יבררו אצל הרופא את מצבם, ולאחרי זה להתקשר לרב. ולכן – לסדר את הנ"ל בעוד מועד ולא לחכות לרגע האחרון!!

בברכת כתיבה וחתימה טובה ולשנה טובה ומתוקה, ושנוחה תיכף ומיד להתגלות מלכנו משיחנו.

הרב לוי יצחק גרליק

Rabbigarelik@sichosonline.org